

Nr 14.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående försäljning av vissa områden av Hanekinds härads allmänningar Kolbyttemon, Åsdymlingen och norra allmanningen; given Stockholms slott den 17 december 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att sex i statsrådsprotokollet omförmälda områden om tillhoppa 15.3445 hektar av Hanekinds härads allmänningar Kolbyttemon, Åsdymlingen och norra allmanningen må, sedan områdena blivit saluvärderade i den ordning, som beträffande utarrenderad kronoegendom finnes föreskriven, av delägarna försäljas under villkor:

att försäljningen sker å offentlig, efter kungörelse förrättad auktion;

att blivande köpeanbuds antaglighet underställes Kungl. Maj:ts prövning;

att inflytande köpeskillingar användas till betalning av för allmänningsdelägarnas räkning inköpt skogsmark eller till ytterligare inköp av sådan mark; samt

att den mark, som sålunda förvärvats eller kan komma att förvärvas, erhåller allmännings natur och sammanföres under gemensam hushållning med den s. k. Persbo allmanning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 december 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **HAMMARSKJÖLD**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **WALLENBERG**,
Statsråden: **VON SYDOW**,
friherre **BECK-FRIIS**,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde.

Den 7 maj 1834 förordnade Kungl. Maj:t, att, sedan nödig mark för något hemman till äventyrs lagligen tillkommande mulbetesrätt å Hanekinds härads allmänningar Kolbyttemon, Åsdymlingen och norra allmanningen blivit avrösad, återstoden av nämnda allmänningar, med undantag av avrättsplatsen på Åsdymlingen samt erforderlig mark för grustäkt å distrikt vanligt ställe på varje allmänning, skulle försäljas och de inflytande skatteköpeskillingarna fördelas mellan socknarna inom häradet efter förmedlat mantal.

Vid en den 28 oktober 1834 börjad och den 22 december samma år avslutad lantmåteriförrättning verkställdes härefter mätning och delning

av de sålunda till försäljning bestämda allmänningsarna, därvid avsattes, för att från försäljningen undantagas, förutom mark till vägar, å Åsdymlingen sandtäkter om 37 tunnland 9 kappland, gamla avrättsplatsen om 1 tunnland 12 kappland och nya avrättsplatsen om 1 tunnland, å Kolbytte-mon norra sandtäkten om 5 tunnland 4 kappland, södra sandtäkten om 2 tunnland 17 kappland och ett stycke tillagt Knubbelyckan om 23 kappland samt å norra allmänningen sandtäkter om 18 tunnland 11 kappland.

Den 2 mars 1863 verkställdes ägoutbyte emellan häradshövdingen C. P. Bursies löningsjord å Åsdymlingen och häradsmarken för beredande av förbättrad grustäkt, varigenom gamla avrättsplatsen utvidgades med 2 tunnland 6.3 kappland och således därefter omfattade 3 tunnland 18.3 kappland.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Östergötlands län med tillstyrkande utlåtande den 16 oktober 1914 jämte yttrande av vederbörande kronofogde överlämnad ansökning har nu styrelsen för Hanekinds härads allmänning på uppdrag av allmäningsdelägarna anhållit om tillstånd att av den sålunda avsatta marken få försälja följande sex områden, vilka funnes upptagna å en ansökningen bifogad, av förste lantmätaren Oscar Hadders år 1914 upprättad karta och enligt ett av Hadders utfärdat arealbevis omfattade: norra sandtäkten å Kolbytte-mon 2.5300 hektar, södra sandtäkten å Kolbytte-mon 1.2496 hektar, del av sandtäkterna å Åsdymlingen 0.4100 hektar, gamla avrättsplatsen 1.7633 hektar, nya avrättsplatsen 0.4936 hektar samt grustaget å norra allmänningen 8.8980 hektar eller tillhopa 15.3445 hektar. Tillika har allmäningsstyrelsen hemställt, att de inflytande försäljningsmedlen måtte få användas till avbetalning å skuld för redan verkställda inköp av skogbärande mark samt till ytterligare inköp av dylik mark för delägarnas gemensamma räkning.

Till stöd för ansökningen har allmäningsstyrelsen anfört följande.

De båda avrättsplatserna å Åsdymlingen, vilka numera icke behöfve bibehållas för sitt ursprungliga ändamål, hade icke kunnat med fördel utläggas till allmänningssmark på grund av deras obetydliga areal och hade ej heller kunnat tilläggas annan häradsmark. Det invid Åsdymlingen uttagna grustaget vore uttömt på grus med återstod av mjölsand, som endast användes till strö i ladugårdar. Området, som vore beväxt med några björkar, kunde ej heller utläggas till allmänningen. Sandtäkterna å norra allmänningen, som likaledes vore uttömda på grus, vore beväxta till en tredjedel med ganska sluten, omkring 35-årig barr-

skog och till två tredjedelar med ytterst »luckig» och kvistig barrskog. De nu angivna områdena å Åsdymlingen och norra allmanningen kunde till följd av sitt läge på spridda ställen och obetydliga areal icke med fördel utnyttjas för skogsproduktion, varemot desamma uppdelade till tomter skulle genom försäljning tillföra allmäningskassan ett betydande tillskott och möjliggöra inköp av för skogsväxt fullt lämplig mark.

Av sandtäckterna på Kolbyttemon vore den södra numera obegagnad och bestode av kalmark, fläckvis beväxt med glest stående risiga tallar. Den norra sandtäckten bestode dels av kalmark och dels av skogbeväxt mark. Områdena vore för skogsproduktion mindervärdiga, i synnerhet som de icke kunde förenas med annan allmäningsmark, men hade däremot på grund av sin belägenhet högre värde såsom tomtmark för bebyggande.

Sedan kammarkollegiet undfått befallning att avgiva utlåtande i ärendet, har kollegiet låtit höra domänstyrelsen, som med utlåtande den 9 januari 1915 överlämnat yttranden av vederbörande skogstjänstemän.

Såväl domänstyrelsen som skogstjänstemännen hava tillstyrkt försäljningen av ifrågavarande områden. Jägmästaren har därvid anfört, att områdena, som vore ganska obetydliga och belägna på långt avstånd såväl från varandra som från häradets egentliga och för skogsskötsel indelade allmanning Persbo, icke lämpade sig för skogsbruk, med undantag av en del av grustaget å norra allmanningen, därav omkring en tredjedel eller 3 hektar vore beväxt med vacker ungskog.

Domänstyrelsen har såsom villkor för försäljningen föreslagit, att inflytande köpeskillingar användes till betalning av skogsmark, som för allmäningsdelägarnas räkning inköpts eller komme att inköpas, samt att den mark, som sålunda vore förvärvad eller kunde komma att förvärvas, sammanfördes under gemensam hushållning med den kvarvarande delen av Hanekinds häradsallmanning eller den s. k. Persbo allmanning.

Kammarkollegiet har i utlåtande den 14 januari 1915 meddelat, att de på grund av Kungl. Maj:ts förberörda föreskrift den 7 maj 1834 försålda delarna av ifrågavarande allmanningar i 1878 års jordebok upptagits såsom jordlägenheter av skatte natur, varemot de osålda delarna av allmanningarna icke återfunnes i jordeboken. Persbo allmanning vore i jordeboken för nämnda år upptagen såsom jordlägenhet av krono natur under allmän disposition med beteckningen »Persbo nr 3, en häradsallmanning».

Vad angår själva saken, har kollegiet förklarat sig icke hava något att erinra mot en försäljning av de därtill föreslagna områdena,

vilka emellertid enligt kollegiets mening dessförinnan borde i vederbörlig ordning saluvärderas. Utöver de av domänstyrelsen föreslagna villkoren för försäljningen ansåge kollegiet tillika böra föreskrivas, att försäljningen skulle ske å offentlig efter kungörelse förrättad auktion samt att anbudens antaglighet skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Slutligen har kammarkollegiet framhållit, att riksdagens medgivande till försäljningen torde vara erforderligt.

Utredningen i detta ärende synes mig utvisa, att det är för allmänningsdelägarna fördelaktigt att realisera de nu ifrågavarande små områdena, vilka numera icke hava någon egentlig betydelse för häradet och icke torde lämna nämnvärd avkastning. Då åtminstone vissa av dem uppgivas hava värde såsom tomtmark, lär genom försäljningen kunna erhållas ett kontant belopp, som kan användas till förvärfv av skogsmark till utökning av häradets nuvarande s. k. Persbo allmänning.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till bestämmelserna i förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket lär, på sätt kammarkollegiet framhållit, tillstånd till områdenas försäljning icke kunna lämnas utan riksdagens hörande. Jag vill erinra om liknande propositioner nr 222 vid 1910 års riksdag angående Gullbergs häradsallmänning och nr 53 vid 1914 års första riksdag angående Lösings häradsallmänning.

I avseende å villkoren för försäljningen biträder jag ämbetsverkens förslag.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att ovan omförmälda sex områden om tillhopa 15.3445 hektar av Hanekinds härads allmänningar Kolbyttemon, Åsdymlingen och norra allmänningen må, sedan områdena blivit saluvärderade i den ordning, som beträffande utarrenderad kronoegendom finnes föreskriven, av delägarna försäljas under villkor:

att försäljningen sker å offentlig, efter kungörelse förrättad auktion;

att blivande köpeanbuds antaglighet underställes Kungl. Maj:ts prövning;

att inflytande köpeskillingar användas till betalning av för allmänningsdelägarnas räkning inköpt skogsmark eller till ytterligare inköp av sådan mark; samt

att den mark, som sålunda förvärvats eller kan komma att förvärvas, erhåller allmännings natur och sammanföres under gemensam hushållning med den s. k. Persbo allmänning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bil. . . vid detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lekander.